

ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДОВИХ КОНЦЕПЦІЙ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ЯКІСТЬ, СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА СЕРТИФІКАЦІЯ» У НУБІП УКРАЇНИ

© Галина Гуменюк, Наталія Сілонова, Інна Тавлуй, 2013

Національний університет біоресурсів і природокористування України, факультет харчових технологій та управління якістю продукції АПК, вул. Потехіна 16, корп.12, м. Київ, 03127

У статті проведено аналіз складових концепцій підготовки магістрів спеціальності «Якість, стандартизація та сертифікація». Концептуальна основа підготовки магістрів полягає у поєднанні управління якістю, стандартизації та сертифікації, які визначають проблематику та практичне застосування магістерської роботи і, в результаті її виконання містять інноваційний елемент

В статье проведен анализ составляющих концепции подготовки магистров специальности «Качество, стандартизация и сертификация». Концептуальная основа подготовки магистров заключается в сочетании управления качеством, стандартизации и сертификации, которые определяют проблематику и практическое применение магистерской работы и, в результате ее выполнения содержат инновационный элемент

In article analysed the conception constituents of preparation of master's degrees of speciality is conducted «Quality, standardization and certification». Conceptual basis of preparation of master's degrees consists in combination of quality management, standardizations, certifications that determine range of problems and practical application of master's degree work and as a result of her implementation contain an innovative element

Постановка проблеми

В умовах економічного зростання і розвитку промислового виробництва важливим є забезпечення конкурентноздатності його продукції, провідна роль у забезпеченні якої належить фахівцям із різних напрямків прикладної науки. Спеціальність “Якість, стандартизація та сертифікація” забезпечує промислові підприємства, недержавні структури, малий бізнес відповідними кадрами. Спеціалісти з якості, стандартизації та сертифікації працюють: в іспитових лабораторіях і відділах з сертифікації якості; в організаціях, які видають вітчизняні і підтверджують закордонні сертифікати якості, без яких товар не може бути розмитнений; в експертних центрах, на підприємствах з оцінки якості і безпеки виробів і виробництв, з технічного аудиту, консалтингу вітчизняних і закордонних фірм; в органах технічного й екологічного нагляду; у структурах стандартизації в усіх напрямках; в експертних відділах банків, які визначають інвестиційну політику; у страхових і оцінних компаніях із страхування й оцінки основних фондів виробництв; в експертних організаціях, які встановлюють готовність різних підприємств до виконання видів робіт, що потребують ліцензування. Як свідчить попередній аналіз, ці випускники повинні мати універсальний характер підготовки, оскільки їх діяльність розповсюджується на будь-яке виробництво з урахуванням сучасних соціально-економічних відносин, а від якості підготовки фахівців зазначеної спеціальності буде залежати майбутня професійна діяльність.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Зважаючи на особливості специфіки українського освітнього простору актуальними напрямками підготовки магістрів є визначення: концептуальних засад розроблення національної рамки кваліфікацій, що дасть можливість чітко визначити місце випускників бакалаврату та магістратури на сучасному ринку праці; оптимального об'єму вибіркової частини змісту освіти з метою надання вузам більшої самостійності для підготовки унікальних конкурентоспроможних магістерських програм; оптимальних термінів підготовки магістрів різних спеціальностей; вимог до написання та захисту магістерської роботи, які будуть уособлювати високий статус магістра [1].

Формулювання мети статті

Метою даної статті є визначення концептуальних складових та їх практичне застосування на завершальному етапі підготовки магістрів спеціальності «Якість, стандартизація, сертифікація» у НУБіП України.

Виклад основного матеріалу

«Якість, стандартизація та сертифікація» – це спеціальність, що вирішує задачі та проблеми гармонійного та комплексного розвитку виробництва товарів та послуг на основі сучасних методів управління та контролю діяльності підприємств та організацій, інформаційних технологій, стандартів, методів загального управління якістю, охорони навколишнього середовища та перспективних інноваційних технологій.

Спеціальність «Якість, стандартизація та сертифікація» орієнтована на:

- розроблення проблем впливу стандартизації на прискорення науково-технічного прогресу, підвищення безпечності та конкурентоздатності продукції та послуг, результативності технологічних систем виробництва, на удосконалення систем управління якістю продукції;
- розроблення організаційних та методичних основ стандартизації, сертифікації та управління якістю продукції у ринкових умовах;
- розроблення шляхів підвищення результативності (у всіх її складових – економічність, прибутковість, потужність, дієвість, умови трудової діяльності, нововведення) на основі принципу інтегрованого управління якістю та вимогами міжнародних стандартів ISO серії 9000, 14000 та положень Всеохоплюючого Управління Якістю (TQM).

Заключним етапом підготовки фахівця є виконання магістерської роботи, що являє собою самостійну науково-дослідницьку кваліфікаційну роботу, яка синтезує підсумок теоретичної і практичної підготовки в рамках нормативної та варіативної складових освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки магістра за відповідною спеціальністю і є формою контролю набутих студентом у процесі навчання інтегрованих знань, умінь і навичок, які необхідні для виконання професійних обов'язків, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою (ОКХ). Основним завданням даної роботи є продемонструвати рівень наукової кваліфікації автора, вміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання. Тому вона, з одного боку, має узагальнюючий характер, оскільки є своєрідним підсумком підготовки за відповідною ОПП, а з іншого – це самостійне оригінальне наукове дослідження студента, що має практичну цінність для підприємств, організацій та установ [2].

Для успішного вирішення завдань дипломного проектування студенту рекомендовано використовувати результати отримані в результаті виконання курсових робіт, індивідуальних завдань, проходження ознайомчої та виробничої практик.

Для цього випускаюча кафедра формує базу даних підприємств-роботодавців для проходження студентами виробничої практики. Під час практики, студенти не лише виконують запланований обсяг робіт, але й проводять фактичний аналіз стану підприємства, досліджують його сильні та слабкі сторони, аналізують стратегію розвитку. Саме ця інформація у подальшому слугує основою вибору одного із напрямів (управління якістю, стандартизація або сертифікація) для створення інноваційної складової магістерської роботи та розроблення рекомендацій щодо покращенню результатів діяльності підприємства в умовах якого виконується робота [3].

При проходженні виробничої практики на підприємстві чи в організації студенту студентам потрібно отримати наступну інформацію:

- Характеристика підприємства та продукції, що випускається;
- Опис системи менеджменту якості (керівництво з якості, політика в області якості, стандарти підприємства, організаційна структура);
- Опис технологічного процесу;
- Методики оцінки якості продукції;
- Забезпечення нормативними документами продукції, що випускається;
- Програми випробувань продукції;
- Основні заходи з охорони праці;
- Основні заходи з охорони навколишнього середовища;
- Розрахунок економічної ефективності виробництва.

Після аналізу отриманої інформації необхідно діагностувати дослідне підприємство та обрати один із напрямків діяльності:

- управління якістю продукції, процесів чи послуг;
- розробленні нормативного документа;
- здійснити підготовку підприємства до сертифікації;

Концептуальна основа підготовки магістрів полягає у поєднанні трьох складових - управління якістю, стандартизація, сертифікація (рис.), які визначають проблематику магістерської роботи і, в результаті її виконання містять інноваційний елемент.

Рисунок. Концептуальна основа підготовки магістрів спеціальності «Якість, стандартизація, сертифікація»

Далі зазначено інформацію що повинна відображати обраний напрямок магістерського дослідження.

Вимоги до складової «Управління якістю» формують у студентів уявлення щодо категорії «якість», як відповідність вимогам споживачів, що, у свою чергу, є основою конкурентоспроможності будь-якого продукту (послуги) в ринкових умовах. Поглиблене вивчення концепції загального управління якістю, системного аналізу, відповідних методів та інструментів робить можливим їх безпосереднє використання при вирішенні проблематики конкретних підприємств аграрної сфери. Окрім того, в програмах дисциплін цього блоку представлено розширене поняття «якість»: від характеристики, притаманній продукту до характеристики, притаманній системі управління підприємством, із використанням відповідних методологій (система управління якістю, система керування довкіллям, система управління безпекою і гігієною праці, система збалансованих показників, модель ділової досконалості, управління знаннями тощо); від орієнтації на споживача до задоволеності усіх зацікавлених сторін. Вимоги до якості можуть бути впроваджені у діяльність підприємств у тому числі за допомогою нормативних документів.

Вимоги до складової «Стандартизація», окрім комплексного уявлення про роль і значення стандартизації в системі технічного регулювання країн світу і України зокрема, містить практичну спрямованість на розроблення нормативних документів, таких, як проекти стандартів національного рівня, проекти галузевих стандартів, проекти стандартів підприємств та проекти технічних умов. Практичні навички повинні бути відображені у: наведенні переліку національних, галузевих стандартів, технічних умов, які використовуються при виробництві продукції, що розглядається, описі технічних вимог до продукції, що розглядається відповідно до стандарту, технічного регламенту, що використовуються при її виробництві, розробленні положення про підрозділ підприємства «Відділ стандартизації», із визначенням структури, цілей та завдань, які вирішуються цим підрозділом, розробленні посадових інструкцій співробітників відділу, описі порядку здійснення державного контролю та нагляду за здійсненням вимог стандартів на підприємстві, маркування продукції знаком відповідності національним

стандартам, інформаційному забезпеченні робіт зі стандартизації на підприємстві, побудові параметричного ряду продукції, що розглядається, обґрунтуванні вибору оптимальної градації параметричного ряду.

Вимоги до складової «Сертифікація» полягають у вивченні державної політики у сфері підтвердження відповідності, чинних нормативно-правових актів України та стандартів УкрСЕПРО. Практична націленість полягає у виконанні наступних розробок у галузі сертифікації продукції, послуг, систем менеджменту якості виробництв та робіт: обґрунтуванні необхідності проведення сертифікації, шляхом визначення пунктів законодавчих актів, що визначають порядок проведення сертифікації, визначенні та оформленні порядку і правил проведення сертифікації у обраній системі сертифікації, обґрунтуванні показників якості продукції (послуг), що підлягають підтвердженню відповідності встановленим вимогам, обранні, обґрунтуванні та підтвердженні доречності застосування методу підтвердження відповідності встановленим вимогам, обранні та обґрунтуванні запропонованої схеми сертифікації, визначенні коду продукції (послуги), зазначенні організації метрологічного забезпечення підтвердження відповідності продукції (послуг) встановленим вимогам, оформленні комплексу документів для підтвердження відповідності, визначенні складу та розробленні функціональних обов'язків спеціалістів для виконання робіт із сертифікації, визначенні основних небезпек продукції (послуги) для споживачів та небезпечних факторів її виробництва, тощо[4,5].

Таким чином, магістерська робота вміщує критичний аналіз літературних джерел та їх узагальнення, опис досліджених фактів, явищ і закономірностей та одержаних власних результатів досліджень. Висновки ґрунтуються на основі власних досліджень, викладаються чітко і лаконічно. Запропоновані інноваційні рішення мають бути науково обґрунтованими з відповідним аналізом та прогнозом щодо результатів їх упровадження із аналізом ризиків, що при цьому можуть виникнути [6]. Магістерська робота спеціальності «Якість, стандартизація та сертифікація» передбачає розробку основної теми, яка присвячується підготовці системи менеджменту якості підприємства до сертифікації, управлінню якістю продукції, що випускається, підвищенню ефективності функціонування системи менеджменту якості, із можливим застосуванням інструментів управління якістю для технологічного процесу чи окремих стадій процесу, спрямованих на підвищення рівня якості продукції.

Інноваційна складова, отримана в результаті виконання роботи безпосередньо визначається очікуваною ефективністю, яка виявляється як: покращення використання ресурсів, збільшення обсягів продажу, одержання прибутку від упровадження винаходів, патентів, ноу-хау, ліцензійної діяльності; зміна асортименту продукції та поліпшення його якості; створення нових товарів і послуг, що повніше задовольняють потреби споживача; зміна умов праці та підвищення її ефективності, приріст і накопичення нових знань, умінь і навиків; підвищення кваліфікації робітників; можливість навчання, зміни професії і соціального статусу працюючого; підвищення рівня задоволеності умовами та змістом праці; можливість самореалізації, покращення системи управління, тощо.

Вдалий захист магістерської роботи на засідання ДЕК є правовою основою для присвоєння відповідної кваліфікації.

Висновки

Отже, у статті проведено аналіз складових концепції підготовки магістрів спеціальності «Якість, стандартизація, сертифікація» у НУБіП України та обґрунтовано їх шляхи взаємодії і практичне застосування при виконанні магістерських робіт.

1. Кліх Л.В., Тверезовська Н.Т. Концептуальні основи реалізації підготовки магістрів у НУБіП України [Електронний ресурс]. /Режим доступу http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nvnaui.

2. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник. – К., 2003. - 116 с.

3. Гуменюк Г., Сілонова Н., Тавлуй І., Практичні аспекти підготовки магістрів спеціальності «Якість, стандартизація та сертифікація» // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2012. – № 5. – С. 29 – 33.

4. Освітньо-кваліфікаційна характеристика магістра за спеціальністю специфічних категорій 8.000001 «Якість, стандартизація та сертифікація». Кваліфікації 1238 «Керівник установи (структурного підрозділу) зі стандартизації, сертифікації та якості». – [Чинний від 29.05.2006]. – К. : Міністерство освіти і науки України, 2006. – 23 с. – (Галузевий стандарт вищої освіти України).

5. Освітньо-професійна програма підготовки магістра за спеціальністю специфічних категорій 8.000001 «Якість, стандартизація та сертифікація». Кваліфікації 1238 «Керівник установи (структурного підрозділу) зі

стандартизації, сертифікації та якості». – [Чинний від 29.05.2006]. – К. : Міністерство освіти і науки України, 2006. – 58 с. – (Галузевий стандарт вищої освіти України).

6. Лисенко В.П., Зазимко О.В., Кліх Л.В., Тракай В.Г. Положення про підготовку і захист магістерської роботи – Київ. – 2009. – 20 с.